

УДК 378.14.796.01

В. В. ТКАЧЕНКО

кандидат педагогічних наук

Черкаський національний університет ім. Богдана Хмельницького

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ДИТЯЧИХ ОЗДОРОВЧИХ ТАБОРАХ

У статті обґрунтовано доцільність визначених у дослідженні факторів та умов підготовки майбутнього фахівця до використання інтерактивних технологій у дитячих оздоровчих таборах. У процесі наукового пошуку використано комплекс методів, що ґрунтуються на методології теорії та практиці підготовки фахівців.

Визначено основний зміст понять “новітні технології”, “інтерактивні технології”. Висвітлено специфічний характер застосування інтерактивних технологій у практиці фахівця. Описано різновиди технологій інтерактивного навчання та виокремлено найбільш прийнятні інтерактивні технології для впровадження в дитячих оздоровчих таборах. Визначено класифікацію технологій інтерактивного навчання: інтерактивні технології кооперативного навчання, технології колективно-групового навчання, технології ситуативного моделювання, технології опрацювання дискусійних питань.

Також виокремлено основні умови ефективного використання інтерактивних технологій фахівцем під час роботи в дитячих оздоровчих таборах.

Запропоновано власну методіку використання інтерактивних технологій фахівцем під час роботи в дитячих оздоровчих таборах.

Ключові слова: фахівець, фізична культура, підготовка фахівців, новітні технології, інтерактивні технології, здоров'язбережувальні технології, дитячі оздоровчі табори.

Одна з ключових умов ефективної підготовки майбутніх фахівців до використання здоров'язбережувальних технологій у дитячих оздоровчих таборах – опанування майбутнім фахівцем новітніх технологій та активне їх використання на робочому місці (інтерактивні технології, здоров'язбережувальні технології, дослідницький підхід у роботі (постійне прагнення до самоосвіти, самовдосконалення), творчий підхід). Формуванню педагогічної творчості в майбутніх фахівців сприяє застосування інтерактивних методів навчання [2].

Мета статті – обґрунтувати доцільність визначених у дослідженні факторів та умов підготовки майбутнього фахівця до використання інтерактивних технологій у дитячих оздоровчих таборах.

Проблему інтерактивних методів навчання досліджували Е. Голант [1], І. Зязюн [4], О. Пометун [5], Ю. Фокін [6] та ін. Так, ще на початку 60-х рр. ХХ ст. Е. Голант [1] запропонував дві класифікації моделей навчання – активну й пасивну.

Серед різновидів активної моделі навчання варто виокремити інтерактивне навчання. Поняття “інтерактивний” походить від англ. “interact” (“inter” – “взаємний”, “act” – “діяти”) [2]. Інтерактивне навчання ґрунтується на ефективній взаємодії між тим, хто навчає, і тим, хто навчається.

Розширюючи сутність аналізованого поняття, О. Пометун [5, с. 7] зазначає, що це співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове, навчання в співпраці), де учень і вчитель постають рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання, усвідомлюючи, що вони роблять, рефлектуючи з приводу того, що вони знають, уміють, виконують.

Натомість Ю. Фокін [6] стверджує, що інтерактивне навчання орієнтоване на більш активну взаємодію учнів як з учителем, так і один з одним, під час такого навчального процесу домінує активність учнів. Міркування вченого мають особливе значення в контексті досліджуваної проблеми, оскільки в умовах роботи в ДОТ інтерактивні технології навчання набувають для фахівця зовсім іншого звучання: діяльність фахівця є специфічною й потребує особливого підходу до дитини. Працюючи в ДОТ, фахівець не має права посідати пасивну позицію, але й домінувати над діяльністю учнів під час їх канікулярного часу також недоречно, тому що діти втомилися від авторитарного виду спілкування в школі. Фахівець має вміти знаходити баланс у спілкуванні з учнями, непомітно керувати, спрямовувати їх у потрібне русло. Мозок дитини не тільки отримує, а й обробляє інформацію, для її ефективного опрацювання фахівець має залучати зовнішні й внутрішні чинники, тобто “вмикати” мозок дитини [5, с. 10].

Аналіз наукових поглядів на інтерактивні новітні технології спонукає до висновку про те, що їх застосування в практиці фахівця має специфічний характер, зумовлений складністю діяльності фахівця й умовами роботи в ДОТ. Для ефективного використання інтерактивних технологій фахівцем необхідно насамперед проаналізувати різновиди технологій інтерактивного навчання та виокремити найбільш прийнятні для впровадження в ДОТ.

У зв'язку з відсутністю в сучасній науковій літературі єдиної класифікації інтерактивних технологій за основу дослідження обрано класифікацію, запропоновану О. Пометун [5]. Технології інтерактивного навчання поділяють на чотири групи: інтерактивні технології кооперативного навчання, технології колективно-групового навчання, технології ситуативного моделювання, технології опрацювання дискусійних питань. До інтерактивних технологій кооперативного навчання належить робота в парах, ротатійні трійки, “два – чотири – усі разом”, карусель, робота в малих групах, акваріум. У межах технологій колективно-групового навчання диференційовано обговорення проблеми в загальному колі, мікрофон, незакінчені речення, мозковий штурм, “навчаючи – навчаюся”, броунівський рух, кожен навчає кожного, ажурна пилка, аналіз ситуації, вирішення проблем, дерево рішень. До технологій ситуативного моделювання зараховують симуляції або імітаційні ігри, спрощене судове слухання (суд “prose”), громадські слухання, розігрування ситуації за ролями. Серед технологій опрацювання дискусійних питань розмежовують метод “прес”, “обери позицію”, “зміни позицію”, неперервну шкалу думок, дискусію, дискусію в стилі телевізійного ток-шоу, оцінювальну дискусію, дебати.

Групова (фронтальна) форма організації навчальної діяльності учнів передбачає навчання однією людиною (здебільшого фахівцем) групи учнів або цілого класу. За умов зазначеного формату роботи кількість слухачів завжди більша, ніж тих, хто говорить, усі учні в кожен момент часу працюють разом чи індивідуально над одним завданням із подальшим контролем результатів [5, с. 19]. Фронтальною формою організації навчальної діяльності учнів називають такий вид діяльності на уроці, коли всі учні класу під безпосереднім керівництвом учителя виконують спільне завдання, при цьому педагог проводить роботу з усім класом у єдиному темпі. У процесі розповіді, пояснення, показу він прагне одночасно впливати на всіх присутніх. Уміння тримати в полі зору клас, бачити роботу кожного школяра, створювати атмосферу творчої колективної праці, стимулювати активність учнів – важливі умови ефективної організації навчальної діяльності учнів [3].

З огляду на специфіку роботи фахівця в ДОТ використання фронтальної організації пізнавальної діяльності дітей украй необхідне, оскільки робота з численними загонами під час ранкової зарядки є невід'ємною частиною діяльності фахівця в ДОТ. Крім того, до обов'язків фахівця входить організація спортивних естафет, ігор, змагань із різних видів спорту, що спрямовані на оздоровлення дитячого організму тощо. До обов'язкових умов ефективної роботи фахівця в ДОТ належить уміння організувати роботу дітей у групах.

Колективна (кооперативна) форма навчальної діяльності учнів – це форма організації навчання в малих групах учнів, об'єднаних спільною навчальною метою. За такої організації навчального процесу вчитель керує роботою кожного учня опосередковано, через завдання, шляхом яких він спрямовує діяльність групи [5, с. 19].

Н. Мойсеюк називає кооперативно-групову освітню діяльність формою організації навчання в малих групах учнів, об'єднаних спільною навчальною метою [3]. Обираючи названий формат роботи, учитель керує діяльністю кожного учня опосередковано через завдання. Виконуючи частину спільної для всього класу мети, група представляє, захищає виконане завдання в процесі колективного обговорення. Основні підсумки такого обговорення стають надбанням класу, їх записують усі присутні на занятті.

Технології ситуативного моделювання насамперед передбачають модель навчання в грі, тобто побудову навчального процесу за допомогою включення учня до гри (ігрове моделювання аналізованих явищ). Ігрова модель навчання покликана реалізовувати, крім основної дидактичної мети, ще й комплекс цілей: контроль виведення емоцій; надання дитині змоги самовизначення; стимулювання та допомога в розвитку творчої уяви; формування навичок співпраці в соціальному аспекті; надання можливостей для висловлення власних думок [5, с. 42].

У руслі проблематики дослідження описані технології набувають неабиякої значущості, оскільки сприяють ефективній організації підготовки

майбутніх фахівців до використання здоров'язбережувальних технологій під час роботи в ДОТ. Авторитарний вид співпраці вчителя й учня на тлі діяльності в ДОТ абсолютно не прийнятний, під час канікулярного періоду діти прагнуть відпочити від режимних вимог школи. Фахівець має застосовувати творчий підхід до взаємодії з дітьми. Робота дитячого оздоровчого табору сповнена ігровими моментами, естафетами, змаганнями. Для ефективної оздоровчої діяльності з дітьми фахівець має досконало застосовувати технології ситуативного моделювання.

Технології дискусійних питань – один із головних та ефективних компонентів інтерактивних технологій, що продуктивно використовують як під час навчання в середніх загальних освітніх закладах, так і в умовах роботи в ДОТ. Дискусії є важливим засобом пізнавальної діяльності учнів у процесі навчання. За визначенням науковців, дискусія – це широке публічне обговорення спірного питання, що суттєвою мірою сприяє розвитку критичного мислення, дає змогу обрати власну позицію, формує здатність відстоювати свою думку, поглиблює знання з обговорюваної проблеми. Така форма роботи навчає глибокого розуміння проблеми, формування самостійної позиції, оперування аргументами, критичного мислення, поваги до думки інших осіб, визнання вдалих доказів, сприяє уточненню власних переконань і становленню самостійного погляду на світ [5, с. 49].

Використання методів і прийомів мовного впливу в практиці фахівця підвищує ефективність навчання техніки фізичних вправ, що має велике значення для покращення результативності педагогічної діяльності та зростання вчителя як професіонала [7, с. 181]. Вважаємо доцільною методику інтеграції інтерактивних технологій на практичних заняттях із фізичної культури, що запропонована Р. Чопик й апробована під час практичних занять зі спецкурсу.

У процесі практичних занять студентам було запропоноване проведення занять із кількома групами, що умовно поділене на три етапи: підготовчий, основний і завершальний. Підготовчий етап передбачав формулювання завдань і мотивування учнів, ознайомлення учнів зі змістом дидактичного матеріалу, інформування про порядок виконання робіт, формування груп, опис персонального складу та розподіл обов'язків.

Основний етап прогнозував самостійне ознайомлення учнів зі змістом опорних моментів у процесі читання та запам'ятовування; виконання елементів вправи із застосуванням самопромовляння, самоаналіз власних рухових відчуттів і їх порівняння з еталоном, самокорекцію рухів; співпрацю в групі для перевірки за словом-підказкою знання змісту основних опорних точок; співпрацю в групі для розучування техніки ігрового прийому (виконання вправ, аналіз виконання всіма членами групи, виявлення та усунення помилок, навчання інших); аналіз досягнень учасників групи й визначення найкращих представників. Завершальна стадія цього етапу – презентація групою результатів вивчення вправи (теоретичні знання змісту основних опорних точок, техніки виконання ігрового прийому).

Під час завершального етапу підбивають підсумки інтерактивного заняття, в цей період доцільно використати будь-яку інтерактивну технологію: мікрофон, мозковий штурм, аналіз ситуації тощо.

Фахівець, який працює в ДОТ, повинен володіти всім спектром технологій дискусійних питань як одним із головних чинників впливу на інтелектуальну та емоційну сферу дитячої розумової діяльності.

Висновки. Отже, головна умова застосування інтерактивних методів навчання – це ініціативність студентів в освітньому процесі, стимульована педагогом, який виконує, зокрема, роль консультанта. Інтерактивні дії повинні мати особистісно орієнтований, систематичний і творчий характер. Фахівець, який працює в ДОТ, має володіти всім спектром технологій дискусійних питань як одним із головних чинників впливу на інтелектуальну та емоційну сферу дитячої розумової діяльності.

Перспективи подальших досліджень полягають у аналізі ефективності практичного застосування виявлених факторів і умов підготовки майбутнього фахівця до використання інтерактивних технологій у дитячих оздоровчих таборах.

Список використаної літератури

1. Голант Е. Я. Методы обучения в советской школе. Москва, 1957. 152 с.
2. Зубченко Л. В. Використання інтерактивних методів навчання при формуванні педагогічної творчості майбутніх учителів фізичного виховання. URL: <http://ea.donntu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/16581/4/zubchenko.pdf>.
3. Зязюн І. А., Крамущенко Л. В., Кривонос І. В. Педагогічна майстерність : підручник. 2-ге вид., доп. і перероб. Київ, 2004. 422 с.
4. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка : навч. посіб. 3-є вид., доп. Київ, 2001. 608 с.
5. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посібн. Київ, 2004. 192 с.
6. Фокин Ю. Г. Преподавание и воспитание в высшей школе: методология, цели и содержание, творчество : учеб. пособ. Москва, 2002. 224 с.
7. Чопик Р., Полякова М. Упровадження в урок фізичної культури інтерактивних технологій із варіативного модуля “Баскетбол”. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві* : зб. наук. пр. Серія: Педагогічні технології навчання фізичної культури. 2012. № 3 (19). С. 180–182.

Стаття надійшла до редакції 11.09.2017.

Ткаченко В. В. Подготовка будущего специалиста к использованию интерактивных технологий в детских оздоровительных лагерях

В статье обоснована целесообразность выделенных в исследовании факторов и условий подготовки будущего специалиста к использованию интерактивных технологий в детских оздоровительных лагерях. В процессе научного поиска использован комплекс методов, основанных на методологии теории и практики подготовки специалистов.

Определено основное содержание понятий “новейшие технологии”, “интерактивные технологии”. Также выделены основные условия эффективного использования интерактивных технологий специалистом при работе в детских оздоровительных лагерях. Предложена собственная методика использования интерактивных технологий специалистом при работе в детских оздоровительных лагерях.

Ключевые слова: *специалист, физическая культура, подготовка, новейшие технологии, интерактивные технологии, здоровьесберегающие технологии.*

Tkachenko V. Training of Future Specialists to Use Interactive Technologies in Children's Health Camps

The expediency of the factors and conditions for preparing a future specialist for the use of interactive technologies in children's health camps is substantiated in the article. A complex of methods based on the methodology of the theory and practice of training specialists is used in the process of scientific research.

The basic content of such concepts as the newest technologies, interactive technologies is defined. The specific nature of the application of interactive technologies in the practice of a specialist is highlighted. Varieties of interactive learning technologies are described and the most appropriate interactive technologies for implementation in children's health camps are identified. The classification of technologies of interactive learning is defined: interactive technologies of co-operative learning, technology of collective-group training, technology of situational modeling, technology of working out of discussion questions.

Main conditions for the effective use of interactive technologies by a specialist during work in children's health camps are also singled out.

We propose our own methods of using interactive technology as a specialist while working in children's health camps.

The main condition for the use of interactive teaching methods (students' initiative in the educational process, stimulated by a specialist, who performs, in particular, the role of a consultant) is determined. The necessity of interactive actions of personally oriented, systematic and creative character is substantiated.

Conditions of professional training of a future specialist are outlined. The essence of vocational-and-pedagogical training of a future specialist of physical culture for healthcare professional activities is determined (integral pedagogical process, which involves obtaining by students the necessary knowledge in the field of children's physical and mental development, healthy lifestyle and healthcare, methods of organization of physical culture, sports-and-mass and healthcare activities, the formation of a set of skills on this basis that facilitate the effective implementation by future specialists of functions of healthcare of professional activities).

Key words: *a specialist, physical culture, training of specialist, new technologies, interactive technologies, health-saving technologies, children's health camps.*